

Correctio filialis de haeresibus propagatis

16. července 2017

Svátek Panny Marie Karmelské

Nejsvětější otče,

s hlubokým zármutkem, avšak vedeni věrností našemu Pánu Ježíši Kristu, láskou k Církvi a papežství a synovskou úctou vůči Vám, jsme nuceni obrátit se na Vaši Svatost s opravou týkající se šíření herezí způsobených apoštolskou exhortací *Amoris laetitia* a dalšími slovy, činy a opomenutími Vaší Svatosti.

Předložit tuto opravu nám dovoluje přirozený zákon, zákon Kristův a zákon Církve, které má Vaše Svatost z pověření Boží prozřetelnosti střežit. Přirozený zákon: protože jako mají poddaní od přirozenosti povinnost poslouchat své představené ve všech právoplatných věcech, tak mají právo být řízeni podle práva, a proto trvat na tom, je-li to potřeba, aby je jejich představení takto řídili. Kristův zákon: protože Jeho Duch inspiroval apoštola Pavla, aby veřejně napomenul Petra, když Petr nejednal v souladu s pravdou evangelia (Gal 2). Sv. Tomáš Akvinský uvádí, že toto veřejné napomenutí představeného podřízeným bylo oprávněné kvůli bezprostředně hrozícímu pohoršení ve věcech víry (*Summa theologiae* 2a 2ae, 33, 4 ad 2) a „jak praví glossa Augustinova“ „sám Petr dal příklad vyšším, aby nepovrhli napomenutím od posledních, kdyby snad v něčem opustili správnou stezku“ (ibid.). Zavazuje nás také církevní právo, které říká: „Křesťané mají právo, dokonce někdy i povinnost podle svých znalostí, příslušnosti a postavení sdělit pastýřům církve své mínění o věcech týkajících se prospěchu církve“ (*Kodex kanonického práva* 212:2-3; *Kodex kánonů východních církví* 15:3).

Zveřejnění exhortace *Amoris laetitia* a další jednání, jímž Vaše Svatost v dostatečné míře vymezila rozsah a účel tohoto dokumentu, způsobilo Církvi a celému světu pohoršení ve věcech víry a mravů. Následkem toho se v Církvi rozšířily hereze a další omyly; protože zatímco někteří biskupové a kardinálové nadále hájí nadpřirozeně zjevené pravdy týkající se manželství, mravního zákona a přijímání svátostí, jiní tyto pravdy zapřeli a od Vaší Svatosti se jim dostalo nikoli napomenutí, nýbrž přízně. Naproti tomu kardinálové, kteří Vaší Svatosti předložili *dubia*, aby tímto starobyklým způsobem dosáhli snadného potvrzení pravdy evangelia, neobdrželi žádnou odpověď, pouze mlčení.

Nejsvětější otče, Petrův úřad Vám nebyl svěřen proto, abyste věřícím předkládal cizí učení, ale abyste jako věrný služebník střežil poklad víry až do dne, kdy se Pán vrátí (Lk 12; 1Tim 6:20). Z celého srdce přijímáme učení o papežské neomylnosti, jak ho definoval 1. vatikánský koncil, a proto přijímáme vysvětlení, které koncil ohledně tohoto charizmatu uvedl a které obsahuje následující vyjádření: „Nebylť nástupcům Petrovým Duch Svatý slíben, aby snad novou nauku, kterou by jim zjevoval, vyhlašovali, nýbrž aby s jeho přispěním zjevení Apoštoly postoupené jako sklad víry svatě střežili a věrně vykládali.“ (*Pastor aeternus*, hl. 4.). Z tohoto důvodu Váš předchůdce, blahoslavený Pius IX., pochválil společnou deklaraci německých biskupů, kteří uvedli, že „stanovisko, podle něhož je papež díky své neomylnosti suverénním panovníkem, je založeno na zcela mylném chápání dogmatu o papežské neomylnosti.“¹ Podobně také teologická komise, která dohlížela na dogmatickou konstituci o Církvi *Lumen gentium* na 2. vatikánském koncilu, uvedla, že pravomoci římského biskupa jsou mnoha způsoby omezeny.²

Katolíci, kteří ne zcela chápou omezení papežské neomylnosti, však mohou být slovy a činy Vaší Svatosti přivedeni k jednomu ze dvou neblahých omylů: buď přijmou hereze, které se nyní šíří, nebo, protože si jsou vědomi, že tato učení odporují Božímu slovu, začnou pochybovat o výsadním postavení papeže nebo toto postavení odmítnou. Jiné věřící to vede k pochybnostem ohledně platnosti rezignace emeritního papeže Benedikta XVI. Petrův úřad darovaný Církvi naším Pánem Ježíšem Kristem, aby byl zárukou jednoty a víry, se tak používá způsobem otevřeným pro herezi a schizma. Věřící vědomí si toho, že postupy podporované nyní slovy a činy Vaší Svatosti odporují nejen trvalé víře a disciplíně Církve, ale také magisteriálním výrokům Vašich předchůdců, uvažují nad tím, že vlastní vyjádření Vaší Svatosti nemohou nést vyšší autoritu než vyjádření dřívějších papežů. Autentické papežské magisterium tak dostává ránu, která se nemusí v brzké době uzdravit.

My však věříme, že Vaší Svatosti náleží charisma neomylnosti a právo univerzální jurisdikce nad Kristovými věřícími ve smyslu definovaném Církví. Při protestu proti exhortaci *Amoris laetitia* a proti dalším činům, výrokům a opomenutím, která s ní souvisejí, nepopíráme existenci tohoto papežského charismatu ani vlastnictví tohoto charismatu Vaší Svatostí, protože ani *Amoris laetitia* ani žádné z vyjádření, která napomohla k šíření herezí, k nimž tato exhortace zavdává podnět, není chráněné Boží zárukou pravdivosti. Naše oprava je vskutku nutná s ohledem na věrnost součastem neomylného papežského učení, které jsou nekompatibilní s určitými vyjádřeními Vaší Svatosti.

Jako podřízení nemáme právo předložit Vaší Svatosti opravu takovou formou, jakou představený vyvíjí nátlak na své podřízené pomocí hrozby nebo trestu (srov. *Summa theologiae* 2a 2ae, 33, 4). Tuto opravu předkládáme spíše s cílem chránit ostatní katolíky a lidi mimo Církvev, kterým nesmí být odnímán klíč k poznání (srov. Lk 11:52) – s nadějí, že zabráníme dalšímu šíření doktrín, které samy ze sebe směřují ke zneuctění všech svátostí a rozvrácení Božího zákona.

* * *

Nyní bychom rádi ukázali, jak některé úryvky z exhortace *Amoris laetitia*, ve spojení s činy, slovy a opomenutími Vaší Svatosti napomáhají k šíření sedmi heretických tvrzení.³

Úryvky exhortace *Amoris laetitia*, na které odkazujeme, jsou následující:

AL 295: V tomto smyslu svatý Jan Pavel II. předložil takzvaný „zákon postupnosti“ s vědomím, že lidská bytost „poznává, miluje a uvádí ve skutek mravní dobro podle stupně svého vlastního růstu“. To není „odstupňování zákona“, ale postupnost prozíravého provádění svobodných úkonů v subjektech, které nejsou schopny pochopit, docenit nebo plně uskutečnit objektivní požadavky zákona.

AL 296: celé dějiny církve prostupují dva způsoby myšlení: vyloučit a znovu začlenit. Už od jeruzalémského koncilu byla cesta církve vždycky cestou Ježíšovou: milosrdenství a začlenění. Cestou církve je nikoho nezavrhnout navěky

AL 297: Nikoho nelze odsoudit navždy, protože to není logika evangelia!

AL 298: Například rozvedení, kteří žijí v novém svazku, se mohou nacházet ve velmi odlišných situacích, jež nemohou být klasifikovány nebo uzavírány příliš strnulými označeními, aniž je ponechán prostor pro patřičné osobní a pastorační rozlišování. Jedna věc je druhý svazek upevněný delším trváním, s novými dětmi, s prokazatelnou věrností, velkorysou obětavostí, úsilím o křesťanský život, s vědomím neregulérnosti své situace a

velkých obtíží, které by nastaly v případě návratu zpět, včetně vnímání nového provinění ve svědomí. Církev si je vědoma situací, v nichž se „muž a žena nemohou z vážných důvodů – například kvůli výchově dětí – rozejít [poznámka 329: V těchto situacích mnozí, kteří znají a přijímají možnost žít spolu „jako bratr a sestra“, již jim církev nabízí, podotýkají, že chyběli některé projevy důvěrnosti, „tam může být nezdánka ohrožena věrnost a poškozeno dobro dětí“.] Existují také případy těch, kdo vyvinuli velké úsilí, aby zachránili první manželství, ale byli nespravedlivě opuštěni, nebo „těch, kdo uzavřeli nový sňatek s ohledem na výchovu dětí, a mnohdy jsou ve svědomí subjektivně přesvědčeni, že dřívější, nenapravitelně rozbité manželství nebylo nikdy platné“. Jinou věcí je pak nový svazek, uzavřený nedávno po rozvodu, se vším utrpením a zmatkem, který měl dopad na děti a celé rodiny, nebo situace někoho, kdo opakovaně neplnil své povinnosti vůči rodině. Musí být jasné, že toto není ideál manželství a rodiny, jaký předkládá evangelium. Synodní otcové stanovili, že pastýři při svém hledání úsudku mají vždycky „patričně rozlišovat“, s „diferencovaným pohledem“ na „rozličné situace“. Víme, že neexistují „jednoduché recepty“.

AL 299: Přijímám úvahy mnohých synodních otců, kteří chtěli upozornit na to, že „pokřtěné, kteří se rozvedli a znovu uzavřeli občanský sňatek, je třeba víc začleňovat do křesťanských společenství různými možnými způsoby, přičemž je třeba vyloučit jakoukoli příležitost k pohoršení. Logika integrace je klíčem k jejich pastoračnímu doprovázení, aby nejen věděli, že patří ke Kristovu tělu, kterým je církev, ale aby to také radostně a s užitkem zakoušeli. Jsou pokřtěni, jsou to bratři a sestry, Duch Svätý do nich vlévá dary a charizmata pro dobro všech. ... Oni se nejen nesmí cítit exkomunikováni, ale mají mít možnost žít a růst ke zralosti jako živé údy církve, vnímat ji jako matku, která je stále přijímá, stará se o ně s láskou a povzbuzuje je na cestě života a evangelia.“

AL 300: „jelikož „stupeň odpovědnosti není ve všech případech stejný“ – důsledky nebo účinky jedné normy nemusejí být nutně vždycky stejné. [poznámka 336] Ani co se týká svátostné kázně, protože rozlišováním se může dojít k poznání, že v jednotlivé situaci se nejedná o těžkou vinu. AL 301: Proto už není možno říkat, že všichni, kdo se nacházejí v nějaké situaci zvané „neregulérní“, žijí ve stavu smrtelného hříchu a ztratili milost posvěcující. Polehčující okolnosti nesouvisejí jen s případnou neznalostí normy. Subjekt, třebaže zná dobře normu, může mít velké obtíže s pochopením „hodnot, o které jde u této mravní normy“, nebo se může nacházet v konkrétních podmínkách, které mu nedovolí jednat odlišně a učinit jiná rozhodnutí, aniž by se obtížil novou vinou.

AL 303: Ale toto svědomí může poznat nejen to, že nějaká situace objektivně neodpovídá obecnému požadavku evangelia. Může také upřímně a poctivě poznat to, co je v dané chvíli tou velkodušnou odpovědí, kterou může člověk Bohu dát, a s určitou morální jistotou objevit, že to je ten dar, který Bůh v konkrétních složitých omezených podmínkách žádá, i když to ještě není plně objektivní ideál.

AL 304: Důrazně prosím, abychom měli stále na paměti to, co učí svatý Tomáš Akvinský, a abychom se to učili začlenit do našeho pastoračního rozlišování: „Je-li v obecných skutečnostech nějaká nutnost, pak čím víc se sestupuje k jednotlivostem, tím víc se nalézá nedostatky. [...] V oblasti jednání [...] není tatóž praktická pravda nebo správnost u všech věcí co do jednotlivostí, ale jenom co do obecnin. A u skutečností, pro které existuje v jednotlivostech tatóž správnost, není všem známa stejným způsobem [...]. Tím víc dochází k chybám, čím víc se sestupuje k jednotlivostem.“ Je pravda, že obecné normy představují dobro, které nelze nikdy pustit ze zřetele nebo zanedbávat, ale v jejich formulaci nemohou být zahrnuty všechny jednotlivé situace.

AL 305: V důsledku podmíněnosti a polehčujících faktorů je možné, že v objektivní situaci hříchu – který není subjektivně přičitatelný, nebo aspoň ne plně – může člověk žít v milosti Boží, může milovat a může také růst v životě milosti a lásky a dostávat k tomu pomoc církve. [poznámka 351: V určitých případech by to mohla být také svátostná pomoc. Proto „kněžím připomínám, že zpovědnice nemá být mučírnou, nýbrž místem Pánova milosrdenství“. Rovněž zdůrazňuji, že Eucharistie „není odměnou pro dokonalé, nýbrž velkorysým lékem a pokrmem slabých“.

AL 308: Chápu ty, kdo dávají přednost přísnější pastoraci, která nevede k žádnému zmatku. Upřímně však věřím, že Ježíš chce církev pozornou vůči dobru, které Duch Svátý rozsévá uprostřed slabostí: a Matka, která jasně vykládá své objektivní učení, se současně „nezříká možného dobra, třebaže se vystavuje riziku, že se zašpiní blátem z cest“.

AL 311: Učení morální teologie by nemělo opomíjet zabývat se těmito otázkami

Slova, činy a opomenutí Vaší Svatosti, na které chceme odkázat a které ve spojení s těmito úryvky z exhortace *Amoris laetitia* způsobují šíření herezí v Církvi, jsou následující:

– Vaše Svatost odmítla kladně odpovědět na *dubia*, která Vám předložili kardinálové Burke, Caffarra, Brandmüller a Meisner a která obsahovala uctivou žádost, abyste potvrdil, že apoštolská exhortace *Amoris laetitia* neruší pět součástí nauky katolické víry.

– Vaše Svatost zasáhla do vytváření závěrečné zprávy mimořádné synody o rodině, *Relatio post disceptationem*. Tato zpráva obsahovala návrh povolit přístup ke Svatému přijímání rozvedeným a znovu sezdaným katolíkům případ od případu a doporučení, aby pastýři zdůrazňovali „pozitivní aspekty“ životních stylů, které Církev považuje za závažně hříšné, včetně občanského sňatku po rozvodu a soužití před manželstvím. Tyto návrhy byly do závěrečné zprávy zahrnuty na Vaši osobní žádost, ačkoli nezískaly souhlas dvoutřetinové většiny účastníků, který byl podle synodních pravidel k zahrnutí do této zprávy nutný.

– V rozhovoru z dubna 2016 byl Vaší Svatosti položen dotaz, zda existují konkrétní možnosti pro rozvedené a znovu sezdané, které neexistovaly před zveřejněním exhortace *Amoris laetitia*. Odpověděl jste: „Io posso dire, si. Punto“; to znamená: „Mohu říci, že ano. Tečka.“ Vaše Svatost potom uvedla, že na reportérovu otázku odpověděla prezentace kardinála Schönborna na téma exhortace *Amoris laetitia*. Kardinál Schönborn při prezentaci uvedl:

Tento dokument mi působí velkou radost, protože soustavně překonává umělou, povrchní, jasnou hranici mezi „regulérním“ a „neregulérním“ a na *každého* vztahuje všeobecnou výzvu evangelia, vyjádřenou slovy svatého Pavla: „Bůh totiž dopustil, že všichni upadli do neposlušnosti, aby všem prokázal milosrdenství.“ (Řím. 11:32). ... co papež říká v souvislosti s přístupem lidí, kteří žijí v „neregulérní“ situaci, ke svátostem? Už papež Benedikt řekl, že „jednoduché recepty“ neexistují (AL 298, poznámka 333). Papež František opakuje, že je třeba situace pečlivě rozlišovat, v souladu s adhortací *Familiaris consortio* (84) Jana Pavla II. (AL 298). „Rozlišování má pomáhat nacházet možné cesty odpovědi Bohu a růstu prostřednictvím omezení. Když si myslíme, že všechno je jenom bílé nebo černé, zavíráme někdy cestu milosti a růstu a odrazujeme od cest posvěcování, které vzdávají Bohu slávu.“ (AL 305). Také nám připomíná důležitý výrok z exhortace *Evangelii gaudium*, 44: „Malý krůček uprostřed velkých lidských omezení může být Bohu milejší než zvnějšku korektní život toho, který prožívá své dny, aniž by čelil vážným těžkostem.“ (AL 304). Ve smyslu této cesty lásky,

„via caritatis“ (AL 306) papež pokorným a jednoduchým způsobem, v poznámce pod čarou (351) potvrzuje, že „v určitých případech“ může jít také o svátostnou pomoc.⁴

Vaše Svatost toto vyjádření umocnila ujištěním, že *Amoris laetitia* podporuje přístup k rozvedeným a znovu sezdaným, který se používá v diecézi kardinála Schönborna, kde je jim povoleno Svaté přijímání.

– 5. září 2016 vydali biskupové regionu Buenos Aires prohlášení o aplikaci exhortace *Amoris laetitia*. V tomto prohlášení uvedli:

6) En otras circunstancias más complejas, y cuando no se pudo obtener una declaración de nulidad, la opción mencionada puede no ser de hecho factible. No obstante, igualmente es posible un camino de discernimiento. Si se llega a reconocer que, en un caso concreto, hay limitaciones que atenúan la responsabilidad y la culpabilidad (cf. 301-302), particularmente cuando una persona considere que caería en una ulterior falta dañando a los hijos de la nueva unión, *Amoris laetitia* abre la posibilidad del acceso a los sacramentos de la Reconciliación y la Eucaristía (cf. Notas 336 y 351). Estos a su vez disponen a la persona a seguir madurando y creciendo con la fuerza de la gracia. ...

9) Puede ser conveniente que un eventual acceso a los sacramentos se realice de manera reservada, sobre todo cuando se prevean situaciones conflictivas. Pero al mismo tiempo no hay que dejar de acompañar a la comunidad para que crezca en un espíritu de comprensión y de acogida, sin que ello implique crear confusiones en la enseñanza de la Iglesia acerca del matrimonio indisoluble. La comunidad es instrumento de la misericordia que es «inmerecida, incondicional y gratuita» (297).

10) El discernimiento no se cierra, porque «es dinámico y debe permanecer siempre abierto a nuevas etapas de crecimiento y a nuevas decisiones que permitan realizar el ideal de manera más plena» (303), según la «ley de gradualidad» (295) y confiando en la ayuda de la gracia.

...

[6) Za jiných, složitějších okolností, a když nebylo dosaženo prohlášení o neplatnosti manželství, může být zmíněná možnost těžko uskutečnitelná. I přesto je však možné vydat se cestou rozlišování. Dojde-li se k poznání, že v konkrétním případě existují určitá omezení, která oslabují odpovědnost a přičitatelnost viny (srov. oddíl 301–302), zejména pokud někdo má za to, že by způsobil další křivdu poškozením dětí z nového svazku, *Amoris laetitia* otevírá možnost přístupování ke svátosti smíření a eucharistie (srov. pozn. pod čarou 336 a 351). Tyto svátosti pak dotyčnému umožňují dále zrát a růst v síle milosti. ...

9) Může být vhodné, aby případný přístup ke svátostem probíhal v soukromí, zvláště v situacích, kdy by mohlo dojít k neshodám. Současně však musíme naše společenství doprovázet v rostoucím chápání a přijímání, aniž by z toho vyplývaly nejasnosti ohledně učení církve o nerozlučitelnosti manželství. Společenství je nástrojem milosrdenství, které je „nezasloužené, bezpodmínečné a zdarma prokázané“. (297).

10) Rozlišování není uzavřeno, protože „je dynamické a musí být vždycky otevřené novým fázím růstu a novým rozhodnutím, která umožní uskutečnit ideál plnějším způsobem“ (303), v souladu se „zákonem postupnosti“ (295) a s důvěrou ve svátostnou pomoc.]

Tyto citace potvrzují, že podle exhortace *Amoris laetitia* nemá docházet k nejasnostem ohledně učení Církve o nerozlučitelnosti manželství, že rozvedení a znovu sezdaní mohou přistupovat ke svátostem a že setrvávání v tomto stavu je slučitelné s přijímáním svátostné pomoci. Vaše Svatost napsala dopis se stejným datem biskupu Sergiu Alfredu Fenoyovi ze San Miguelu, delegátu argentinských biskupů z oblasti Buenos Aires s ujištěním, že biskupové oblasti Buenos Aires předložili jediný možný výklad exhortace *Amoris laetitia*:

Querido hermano:

Recibí el escrito de la Región Pastoral Buenos Aires «Criterios básicos para la aplicación del capítulo VIII de *Amoris laetitia*». Muchas gracias por habérmelo enviado; y los felicito por el trabajo que se han tomado: un verdadero ejemplo de acompañamiento a los sacerdotes... y todos sabemos cuánto es necesaria esta cercanía del obispo con su clero y del clero con el obispo. El prójimo «más prójimo» del obispo es el sacerdote, y el mandamiento de amar al prójimo como a sí mismo comienza para nosotros obispos precisamente con nuestros curas.

El escrito es muy bueno y explícita cabalmente el sentido del capítulo VIII de *Amoris Laetitia*. No hay otras interpretaciones.

[Milovaný bratře,

obdržel jsem dokument z pastorační oblasti Buenos Aires, „Základní kritéria pro aplikaci 8. kapitoly exhortace *Amoris laetitia*“. Velice Ti děkuji, že jsi mi ho poslal. Děkuji Ti za práci, kterou na něm odvedli: skutečný příklad doprovázení pro kněze ... a všichni víme, jak nezbytná je tato blízkost biskupa ke kněžím a kněží k biskupovi. „Nejbližším“ bližním biskupa je kněz a přikázání milovat svého bližního jako sebe sama začíná pro nás, biskupy, právě u našich kněží.

Dokument je velmi dobrý a zcela vysvětluje význam VIII. kapitoly exhortace *Amoris laetitia*. Neexistují žádné jiné výklady.]⁵

– Vaše Svatost jmenovala arcibiskupa Vincenza Pagliu předsedou Papežské akademie pro život a velkým kancléřem Papežského institutu Jana Pavla II. pro vědy o manželství a rodině. Jako hlava Papežské rady pro rodinu byl arcibiskup Paglia zodpovědný za zveřejnění knihy *Famiglia e Chiesa, un legame indissolubile* (Libreria Editrice Vaticana, 2015), která obsahuje přednášky pronesené na třech seminářích propagovaných tímto dikasteriem, jejichž tématy bylo „Manželství: víra, svátost, disciplína“, „Rodina, manželská láska a generace“; a „Zraněná rodina a neregulérní svazky: Jaký pastorační přístup“. Tato kniha a semináře, které v ní byly popsány, měly předložit návrhy pro synodu o rodině a podporovaly přístup rozvedených a znovu sezdaných katolíků ke Svatému přijímání.

– Pravomocí Vaší Svatosti byly vydány směrnice pro římskou diecézi, které za určitých okolností povolují přijímání Eucharistie civilně rozvedenými a znovu sezdanými katolíky, kteří žijí s civilním partnerem *more uxorio*.

– Vaše Svatost jmenovala biskupa Kevina Farrella prefektem nově zřízeného Dikasteria pro laiky, rodinu a život a povýšila ho do hodnosti kardinála. Kardinál Farrell vyjádřil podporu návrhům kardinála Schönborna, aby rozvedení a znovu sezdaní mohli přistupovat ke Svatému přijímání. Uvedl, že přijímání Eucharistie rozvedenými a znovu sezdanými představuje „proces rozlišování a svědomí“.⁶

– 17. ledna 2017 zveřejnil oficiální časopis Svatého stolce *Osservatore Romano* směrnice vydané arcibiskupem Malty a biskupem Goza týkající se přijímání Eucharistie osobami, které žijí v cizoložném vztahu. Tyto směrnice povolovaly svatokrátěžné přijímání Eucharistie některými

osobami v této situaci a obsahovaly vyjádření, že v některých případech je nemožné, aby takové osoby žily v čistotě, a je pro ně škodlivé pokoušet se čistotu dodržovat. Časopis *Osservatore Romano*, tyto směrnice nijak nekritizoval a předložil je jako legitimní výkon učení a autority biskupů. Toto zveřejnění představovalo oficiální akt Svatého stolce a proběhlo bez korekce z Vaší strany.

Correctio

His verbis, actis, et omissionibus, et in iis sententiis libri *Amoris laetitia* quas supra diximus, Sanctitas Vestra sustentavit recte aut oblique, et in Ecclesia (quali quantaque intelligentia nescimus nec iudicare audeamus) propositiones has sequentes, cum munere publico tum actu privato, propagavit, falsas profecto et haereticas:

- (1) „Homo iustificatus iis caret viribus quibus, Dei gratia adiutus, mandata obiectiva legis divinae impleat; quasi quidvis ex Dei mandatis sit iustificatis impossibile; seu quasi Dei gratia, cum in homine iustificationem efficit, non semper et sua natura conversionem efficiat ab omni peccato gravi; seu quasi non sit sufficiens ut hominem ab omni peccato gravi convertat.“
- (2) Christifidelis qui, divortium civile a sponsa legitima consecutus, matrimonium civile (sponsa vivente) cum alia contraxit; quique cum ea more uxorio vivit; quique cum plena intelligentia naturae actus sui et voluntatis propriae pleno ad actum consensu eligit in hoc rerum statu manere: non necessarie mortaliter peccare dicendus est, et gratiam sanctificantem accipere et in caritate crescere potest.”
- (3) „Christifidelis qui alicuius mandati divini plenam scientiam possidet et deliberata voluntate in re gravi id violare eligit, non semper per talem actum graviter peccat.“
- (4) „Homo potest, dum divinae prohibitioni obtemperat, contra Deum ea ipsa obtemperat peccare.“
- (5) „Conscientia recte ac vere iudicare potest actus venereos aliquando probos et honestos esse aut licite rogari posse aut etiam a Deo mandari, inter eos qui matrimonium civile contraxerunt quamquam sponsus cum alia in matrimonio sacramentali iam coniunctus est.“
- (6) „Principia moralia et veritas moralis quae in divina revelatione et in lege naturali continentur non comprehendunt prohibitiones qualibus genera quaedam actionis absolute vetantur utpote quae propter obiectum suum semper graviter illicita sint.“
- (7) „Haec est voluntas Domini nostri Iesu Christi, ut Ecclesia disciplinam suam perantiquam abiciat negandi Eucharistiam et Absolutionem iis qui, divortium civile consecuti et matrimonium civile ingressi, contritionem et propositum firmum sese emendandi ab ea in qua vivunt vitae conditione noluerunt patefacere.“

Všechny tyto teze odporují nadpřirozeně zjeveným pravdám, které jsou katolíci povinni přijmout se souhlasem božské víry. Byly označeny za hereze v petici týkající se exhortace *Amoris laetitia* adresované 45 katolickými akademiky kardinálům a východním patriarchům Církve.⁸ S ohledem na dobro duší je nezbytné je znovu odsoudit autoritou Církve. Uvedením těchto sedmi myšlenek nemáme v úmyslu předložit vyčerpávající seznam všech herezí a omylů, o nichž by nezaujatý čtenář,

který by exhortaci *Amoris laetitia* četl v přirozeném a zjevném smyslu, mohl usoudit, že je exhortace potvrzuje, naznačuje nebo podporuje: dopis zasláný všem kardinálům Církve a východním katolickým patriarchům uvádí 19 takových myšlenek. Naším cílem je uvést myšlenky, které byly prakticky podpořeny rozšířenými slovy, činy a opomenutími Vaší Svatosti, jak jsme již uvedli, a to k velkému a bezprostřednímu nebezpečí pro duše.

V tuto kritickou hodinu se proto obracíme na *cathedra veritatis*, římskou církev, která má božským právem přednostní postavení přede všemi církvemi a jejímiž věrnými dětmi jsme a chceme vždy zůstat, a uctivě vyzýváme, aby Vaše Svatost tyto myšlenky veřejně odmítla, a tím naplnila zmocnění našeho Pána Ježíše Krista uděleného sv. Petrovi a jeho prostřednictvím všem jeho nástupcům do konce světa: „ale já jsem za tebe prosil, aby tvoje víra nezanikla. A ty potom, až se obrátíš, utvrzuj své bratry.“

Uctivě žádáme o apoštolské požehnání Vaší Svatosti a ujišťujeme o své synovské oddanosti v našem Pánu a o modlitbách za blaho Církve.

* * *

Objasnění

Abychom objasnili naše *Correctio* a zbudovali pevnější obranu proti šíření bludů, chceme obrátit pozornost ke dvěma velkým zdrojům bludů, ze kterých podle našeho názoru uvedené hereze čerpají sílu. Jedná se zaprvé o chybné pochopení Božího zjevení, které se obvykle označuje jako „modernismus“, a za druhé o učení Martina Luthera.

A. Problém modernismu

Katolické chápání Božího zjevení je současnými teology často odmítáno. Toto odmítnutí vedlo k rozšířenému zmatení mezi katolíky ohledně povahy Božího Zjevení a víry. Abychom zabránili nedorozumění pocházejícímu z těchto zmatků a abychom zdůvodnili své tvrzení o současném rozšíření herezí v Církvi, popíšeme katolické chápání Zjevení a víry, ze kterého tento dokument vychází.

Tento popis je také nutný jako odpověď na ty pasáže *Amoris laetitia*, které tvrdí, že Kristovo učení a magisterium Církve mají být následovány. Tyto pasáže zahrnují následující: „V církvi je přirozeně nezbytná jednota nauky a praxe“ (AL 3). „Ve věrnosti Kristovu učení hledíme na skutečnost dnešní rodiny v celé její složitosti“ (AL 32). „V tomto smyslu je třeba znovu objevit encykliku *Humanae vitae* a apoštolskou exhortaci *Familiaris consortio*“ (AL 222). „Slova Mistra (srov. Mt 22,30) a svatého Pavla (srov 1 Kor 7,29-31) o manželství jsou začleněna – nikoli náhodou – do poslední a konečné dimenze naší existence, kterou potřebujeme znovu objevit.“ (AL 325). Mohlo by se zdát, že tyto pasáže zajišťují, že žádné vyjádření v exhortaci *Amoris laetitia* neslouží k šíření bludů proti katolickému učení. Abychom vyjasnili své tvrzení, že *Amoris laetitia* skutečně k šíření bludů přispívá, popíšeme skutečnou povahu věrnosti katolickému učení.

Žádáme tedy Vaší Svatost, aby nám dovolila zopakovat následující pravdy, jak jsou učeny Písmem svatým, posvátnou tradicí, univerzální shodou církevních otců a magisteriem Církve. Tyto pravdy shrnují katolické učení ohledně víry, Zjevení, neomylného učení magisteria a hereze:

1. Evangelia Matouše, Marka, Lukáše a Jana, na jejichž historickém charakteru Církve bez váhání trvá, věrně předávají to, co Ježíš Kristus, když žil mezi lidmi, skutečně dělal a učil pro jejich věčné spasení, až do dne, kdy byl vzat do nebe.⁹
2. Ježíš Kristus je pravý Bůh a pravý člověk. Z toho vyplývá, že všechno jeho učení je učení Boha samotného.¹⁰
3. Všechny výpovědi, které jsou obsaženy v katolické víře, jsou pravdy sdělené Bohem.¹¹
4. Když věříme těmto pravdám se souhlasem, který je aktem teologické ctnosti víry, věříme svědectví mluvčího. Akt božské víry představuje specifickou formu obecné intelektuální aktivity přitakání výpovědi, protože ji potvrzuje mluvčí a protože je tento mluvčí považován za poctivého a informovaného ohledně tvrzení, které pronáší. V aktu božské víry Bohu věříme, když něco sděluje – věříme mu, protože je Bůh, který neklame, ani se nemýlí.¹²
5. Víra v Boží svědectví se liší od víry ve svědectví lidí, protože Bůh je vševědoucí a dokonale dobrý. Nemůže tedy ani lhát, ani být klamán. Je tedy nemožné, aby Boží svědectví bylo nepravdivé. Protože pravdy katolické víry jsou nám sděleny Bohem, vírou daný souhlas s nimi má tu největší jistotu. Katolický věřící nemůže mít žádný racionální základ pro pochybnost nebo nevíru ohledně těchto pravd.¹³
6. Lidský rozum sám o sobě může dospět k pravdě katolické víry použitím veřejně dostupných dokladů pro božský původ katolické Církve, ale taková úvaha ještě nemůže vytvořit akt víry. Teologická ctnost víry a akt víry může vzniknout jedině Boží milostí. Člověk, který má tuto ctnost, ale potom se svobodně a vědomě rozhodne nevěřit nějaké pravdě katolické víry, smrtelně hřeší a ztrácí věčný život.¹⁴
7. Pravda výpovědi spočívá v tom, že říká o tom co je, že to je – scholasticky řečeno spočívá v adaequatio rei et intellectus. Každá pravda je pravdivá jako taková, nezávisle na tom, kým nebo kdy nebo za jaké příležitosti o ní uvažujeme. Žádná pravda nemůže protirečít jiné pravdě.¹⁵
8. Katolická víra nevyčerpává veškerou pravdu o Bohu, protože pouze Boží intelekt může plně pochopit Boží bytí. Avšak každá pravda katolické víry je zcela a naprosto pravdivá v tom, že součástí skutečnosti, které tato pravda popisuje, jsou přesně takové, jak nám je tyto pravdy představují. Není žádný rozdíl mezi obsahem učení víry a skutečností.¹⁶
9. Boží řeč, která sděluje pravdy katolické víry, je vyjádřena v lidských jazycích. Inspirovaný hebrejský a řecký text Svatých písem je sám vysloven Bohem ve všech svých částech. Nejedná se o čistě lidskou zprávu nebo o interpretaci Božského zjevení a žádnou část jeho významu nelze přičíst ryze lidským příčinám. Když věříme učení Svatých písem, věříme přímo Bohu. Božím výrokům nevěříme na základě víry ve svědectví nějaké další, nebožské osoby nebo osob.¹⁷
10. Když katolická Církev neomylně učí, že nějaká výpověď je Bohem zjevená část katolické víry a má být věřena souhlasem víry, katolíci, kteří souhlasí s tímto učením, věří tomu, co sdělil Bůh – a věří tomu z důvodu, že to On sám řekl.¹⁸

11. Jazyky, ve kterých je Zjevení zaznamenáno, a kultury a dějiny, které tyto jazyky utvářely, neomezují, nedeformují ani nepřidávají k Božím zjevení, které je v nich vyjádřeno. Žádná část nebo aspekt Svatých písem nebo neomylného učení Církve ohledně obsahu Zjevení není tvořena pouze jazyky a historickými podmínkami, ve kterých je vyjádřena, nikoli Božím jednáním předávajícím tyto pravdy. Žádnou součást obsahu učení Církve tedy nelze revidovat nebo odmítnout se zdůvodněním, že vznikla díky historickým okolnostem, nikoli Božím zjevením.¹⁹

12. Učení magisteria Církve po smrti posledního apoštola je potřeba chápat a věřit v ně jako v jediný celek. Není rozděleno na minulé magisterium a současné či živé magisterium, které může ignorovat dřívější učení magisteria nebo ho libovolně revidovat.²⁰

13. Papež, přestože má v Církvi nejvyšší autoritu, není sám vyňat z autority Církve, v souladu s Božím zákonem a církevním právem. Je povinen přijímat a zachovávat definitivní učení svých předchůdců v papežském úřadě.²¹

14. Heretická myšlenka je v rozporu s Bohem zjevenou pravdou, která je obsažena v katolické víře.²²

15. Hřích hereze je spáchán člověkem, který vlastní teologickou ctnost víry, ale potom se svobodně a vědomě rozhodne nevěřit nebo pochybovat o nějaké pravdě katolické víry. Takový člověk smrtelně hřeší a ztrácí věčný život. Soud Církve nad osobním hříchem hereze je prováděn pouze knězem při svátosti pokání.²³

16. Kanonický zločin hereze je spáchán, když katolík a) veřejně pochybuje nebo popírá jednu nebo více pravd katolické víry nebo veřejně odmítá souhlasit s jednou nebo více pravdami katolické víry, ale nepochybuje nebo nepopírá všechny tyto pravdy ani nepopírá existenci křesťanského Zjevení a b) je v tomto popírání tvrdšíjinný. Tvrdšíjinnost spočívá v tom, že někdo pokračuje ve veřejném pochybování nebo popírání jedné nebo více pravd katolické víry potom, co byl varován kompetentní církevní autoritou, že jeho pochybnost nebo popírání představuje odmítnutí pravdy víry a že tuto pochybnost nebo popírání musí odvolat a příslušnou pravdu veřejně vyznat jako Bohem zjevenou.²⁴

(Výše uvedené popisy osobního hříchu hereze a kanonického zločinu hereze jsou zde uvedeny pouze z toho důvodu, aby bylo možno je vyloučit z předmětu našeho protestu. Zabýváme se pouze heretickými myšlenkami šířenými slovy, činy a opomenutími Vaší svatosti. Nemáme ani kompetenci, ani záměr řešit kanonický problém hereze.)

B. Vliv Martina Luthera

Na druhém místě se cítíme svědomím nuceni poukázat na nebývalé sympatie Vaší svatosti k Martinu Lutherovi a také příbuznost Lutherových názorů na zákon, ospravedlnění a manželství s názory, které Vaše Svatost učí nebo upřednostňuje v exhortaci *Amoril lactitia* i jinde.²⁵ Je to nutné, aby náš protest proti sedmi heretickým tezím uvedeným v tomto dokumentu byl kompletní. Chceme ukázat – byť jen formou výčtu – že se nejedná o nesouvisející omyly, ale o součást heretického systému. Katolíci musí být varováni nejen před uvedenými sedmi omyly, ale také před tímto heretickým systémem jako takovým, zvláště kvůli pochvalným vyjádřením Vaší Svatosti ohledně jeho autora.

Na tiskové konferenci 26. června 2016 Vaše Svatost prohlásila:

„Myslím, že záměry Martina Luthera nebyly chybné. Byl reformátor. Některé metody snad nebyly správné. Ale v té době – když čteme příběh toho pastora, německého luterána, který konvertoval, když viděl skutečnost – stal se katolíkem – v té době nebyla Církev zrovna modelem k napodobování. V Církvi byla zkaženost, byla tam světskost, příchyllost k penězům, moci... a proti tomu protestoval. Byl inteligentní a trochu se posunul ohledně ospravedlnění, a to je důvod [sic]. A dnes luteráni a katolíci, protestanti – všichni se shodneme v nauce o ospravedlnění. V tomto bodu, který je velmi důležitý, se nemýlil.“²⁶

31. října 2016 při homilii v Luteránské katedrále ve švédském Lundu Vaše Svatost prohlásila:

„Jako katolíci a luteráni jsme podnikli společnou cestu smíření. Nyní v kontextu výročí reformace roku 1517 máme novou příležitost vydat se na společnou cestu, která získala obrysy za minulých padesát let v ekumenickém dialogu mezi Světovou luterskou federací a katolickou církví. Nemůžeme přijmout rozdělení a vzdálenost, které naše odloučení mezi námi vytvořilo. Máme příležitost napravit kritický moment naší historie tím, že se přeneseme přes spory a neshody, které nám často zabraňovaly pochopit jeden druhého.

Ježíš nám říká, že Otec je „vinař“ (srov. verš 1), který čistí a prořezává vinnou révu, aby nesla více ovoce (srov. verš 2). Otec má neustálý zájem o náš vztah s Ježíšem, aby viděl, jestli jsme s ním skutečně jedno (srov. verš 4). Strěží nás a jeho pohled lásky nás povzbuzuje, abychom očistili naši minulost a v současnosti pracovali na příchodu jednoty, po které tak velice touží.

I my musíme hledět na svou minulost s láskou a poctivostí, uznat chyby a usilovat o odpuštění, protože jediným naším soudcem je Bůh. Měli bychom se stejnou poctivostí a láskou uznat, že naše rozdělení nás vzdálilo od pradávnejší intuice Božího lidu, který přirozeně touží být jedno, a že bylo v dějinách udržováno mocnými tohoto světa, nikoli věřícím lidem, který vždy a všude potřebuje být bezpečně a s láskou veden svým dobrým Pastýřem. Jistě na obou stranách byla upřímná vůle vyznat a držet se pravé víry, ale zároveň si uvědomujeme, že jsme se v sobě uzavírali ze strachu nebo předpojatosti vůči víře, kterou vyznávají jiní s odlišným akcentem nebo jinými slovy.

[...]

Náboženská zkušenost Martina Luthera nám připomíná, že bez Boha nedokážeme nic. „Jak si mohou získat Boží přízeň?“ To je ta otázka, která Luthera budila ze spaní. Ve výsledku je otázka správného vztahu s Bohem rozhodující otázkou našich životů. Jak víme, Luther se setkal s člověkem příznivě nakloněným Bohem v dobré zvěsti o Ježíši vtěleném, mrtvém a vzkříšeném. Pojmeme „jen milost samotnou“ nám připomíná, že Bůh vždy přebírá iniciativu před každou lidskou reakcí, i když se snaží tuto reakci vzbudit. Nauka o ospravedlnění tak vyjadřuje esenci lidské existence před Bohem.“²⁷

Kromě prohlášení, že Martin Luther měl pravdu ohledně ospravedlnění, a v blízké shodě s tímto pohledem Vaše Svatost opakovaně prohlásila, že naše hříchy jsou místem, kde se setkáváme s Kristem (ve Vašich homiliích ze 4. a 18. září 2014), a odvolávala se při tom na sv. Pavla – který se však chlubí svými „slabostmi“ („astheneiais“, srov. 2K 12: 5,9), nikoli svými hříchy – tak, že moc Kristova v něm může spočinout.²⁸ V promluvě ke členům hnutí Comunion e Liberazione 7. března 2015 Vaše Svatost uvedla:

„Privilegované místo setkání je něha Ježíšovy milosti týkající se mého hříchu. Z toho důvodu jste mne mohli několikrát slyšet říkat, že privilegované místo setkání s Ježíšem je můj hřích.“²⁹

Kromě dalších vyjádření exhortace *Amoris laetitia*, které byly uvedeny v dopise zaslaném všem kardinálům a východním katolickým patriarchům a které v něm byly charakterizovány jako heretické, chybné nebo nejednoznačné, v ní nalezneme také následující:

„Neměli bychom ale zaměňovat různé roviny: nelze klást na dvě omezené osoby obrovské břemeno povinnosti zpřítomňovat dokonalým způsobem spojení, které je mezi Kristem a církví, protože manželství jako znamení zahrnuje 'dynamický proces, probíhající pozvolna postupným přijímáním Božích darů'.“ (AL 122)

Ačkoli je pravda, že svátostné znamení manželství zahrnuje dynamický postup ke svatosti, je mimo pochybnost, že tímto svátostným znamením je v manželech skrze milost dokonale napodoben svazek Krista s jeho Církví. Nejde o vkládání neúnosných břemen na dva omezené lidi, ale spíše o uznání působení svátosti a milosti (*res et sacramentum*).

V těchto vyjádřeních a také v několika dalších oddílech této apoštolské exhortace s překvapením zjišťujeme podobnost s Lutherovým pohrdavým přístupem k manželstvím. Pro tohoto německého revolucionáře je nepřijatelný katolický pojem svátosti, která účinkuje *ex opere operato*, údajně „mechanickým“ způsobem. Ačkoli Luther zachovává rozlišení *signum et res*, po roce 1520 v díle *O babylónském zajetí církve* už toto rozlišení neaplikuje na manželství. Luther popírá, že manželství odkazuje na svátostnost, s odůvodněním, že na žádném místě v Bibli nenajdeme výrok, že muž, který se ožení, obdrží Boží milost, ani výrok, že manželství bylo Bohem zřízeno jako znamení něčeho jiného. Luther tvrdil, že manželství je pouhý symbol, a ačkoli může reprezentovat svazek Krista a Církve, takové metafory a alegorie nejsou svátostmi ve smyslu, v jakém tento pojem používáme (srov. *Luther's Works* {LW} 36:92). Z tohoto důvodu manželství, jehož základním cílem je počít děti a vychovat je podle Božích cest (srov. LW 44:11–12), podle Luthera spadá do řádu stvoření, nikoli řádu spásy (srov. LW 45:18); slouží pouze k tomu, aby uhasilo oheň žádostivosti, a jako hradba proti hříchu (srov. LW 3, Gn 16:4).

Na základě své osobní představy o porušenosti lidské přirozenosti hříchem si je Luther vědom toho, že člověk ne vždy horlivě dodržuje Boží zákon. Je proto přesvědčen, že Bůh vládne nad lidstvem dvojím způsobem, kterému odpovídá představa dvojí mravnosti týkající se manželství a rozvodu. Luther proto obecně připouští rozvod v případě cizoložství, ale pouze pro neduchovní lidi.

Podle Luthera existují dvě formy Boží vlády v tomto světě: duchovní a časná. Duchovní vládou vede Duch Svatý křesťany a spravedlivé podle Kristova evangelia; časnou vládou Bůh kontroluje nekřesťany a bezbožníky, aby byl zachován vnější mír (srov. LW 45:91). Existují také dva zákony, kterými se řídí mravní život: jeden je duchovní a určený pro ty, kdo žijí pod vlivem Ducha Svatého, druhý je dočasný či světský pro ty, kdo nejsou schopni dodržovat zákon duchovní (srov. LW 45:88–93). Tuto představu dvojí mravnosti Luther s odkazem na Mt 5:32 aplikuje na cizoložství; křesťané se tedy nesmí rozvést ani v případě cizoložství (duchovní zákon); rozvod však existuje a byl povolen Mojžíšovi kvůli hříchu (světský zákon). Na povolení rozvodu se tak nahlíží jako na Boží omezení pro smyslné lidi, jehož cílem je stanovit meze jejich špatnosti a zabránit jim v páchání ještě větších nepravostí (srov. LW 45:31).

Jak bychom zde mohli nevidět blízkou podobnost s myšlenkami předloženými Vaší Svatostí v exhortaci *Amoris laetitia*? Na jednu stranu je manželství údajně chráněno jako svátost, na druhou je stranu je rozvod a opětovný sňatek „milosrdně“ pokládán za *status quo* a má se – i když pouze „pastoračně“ – integrovat do života Církve, což je v otevřeném rozporu se slovem našeho Pána.

Ztotožnění žádostivosti s hříchem vedlo Luthera k přijetí opětovného sňatku; protože manželství považoval za lék na žádostivost. Ve skutečnosti žádostivost jako taková není hříšná a opětovný sňatek, pokud je naživu manžel nebo manželka, nepředstavuje *status*, ale popření pravdy.

Rozpor v Lutherově myšlení, k němuž vedl tento dvojí pohled na manželství, které z povahy spojuje se zákonem, nikoli s evangeliem, se pak pokouší překonat prvenstvím víry: „srdečnou důvěrou“ zajišťující subjektivní přilnutí k Bohu. Tvrdí, že víra člověka ospravedlňuje do té míry, do jaké trestající spravedlnost ustoupí milosrdenství a trvale se změně na odpouštějící lásku. Umožňuje to „radostná výměna“ (*fröhlicher Wechseln*) díky níž může hříšník říci Kristu: „Jsi moje spravedlnost a já jsem tvůj hřích“ (LW 48:12; srov. také 31:351; 25:188). Touto „radostnou výměnou“ se Kristus stává jediným hříšníkem a my jsme ospravedlnění přijetím Slova ve víře.

Při pouti do Fatimy na začátku příhodného stoletého výročí Zjevení Panny Marie Vaše Svatost zjevně narážela na toto lutherské pojetí víry a ospravedlnění, když jste 12. května 2017 uvedl:

„Velká nespravedlnost se páchá na Bohu a Jeho milosti, tvrdí-li se na prvním místě to, že hříchy jsou trestány Jeho soudem, aniž by se předem řeklo – jak zjevuje evangelium – že jsou odpouštěny Jeho milosrdenstvím! Musíme klást milosrdenství před soud, a Boží soud se tak jako tak vždycky uskuteční ve světle Jeho milosrdenství. Boží milosrdenství zajisté nepopírá spravedlnost, protože Ježíš na sebe vzal důsledky našeho hříchu spolu s nezbytným trestem. On nepopírá hřích, nýbrž zaplatil za nás na kříži. A takto, ve víře, která nás spojuje s Kristovým křížem, jsme svobodní od svých hříchů; odkládáme stranou každou formu strachu a bázně, protože nepatří k tomu, kdo je milován (srov. 1 Jan 4,18).“

Evangelium neučí, že budou opravdu odpuštěny všechny hříchy, ani že pouze Kristus zakusil Boží „soud“ či spravedlnost a na ostatní lidi se vztahuje pouze milosrdenství. Ačkoli existuje „zástupné utrpení“ našeho Pána k odčinění našich hříchů, neexistuje „zástupný trest“, protože ačkoli Bůh s Kristem „jednal jako s největším hříšníkem“ (srov. 2K 5:21), neznamená to, že Kristus *se stal hříšníkem*. Kristus nabídl nejvyšší obět' z Boží lásky, nikoli jako objekt Božího hněvu, aby nás spasil a smířil s Bohem, a vzal na sebe pouze následky našich hříchů (srov. Ga 3:13). Abychom tedy byli ospravedlnění a spaseni, nestačí mít víru, že naše hříchy odstraní údajný zástupný trest; naše ospravedlnění spočívá v podřízení se našemu Spasiteli pomocí víry, která se projevuje láskou (srov. Ga 5:6).

Nejsvětější otče, dovolte nám také vyjádřit svůj údiv a lítost nad dvěma události, k nimž došlo v srdci Církve a z nichž je také zřejmé, jaké přízně se za Vašeho pontifikátu tomuto německému heresiarchovi dostává. 15. ledna 2016 bylo skupině finských luteránů při mši svaté v bazilice sv. Petra dovoleno přijmout Svaté přijímání. 13. října 2016 předsedala Vaše Svatost setkání katolíků a luteránů ve Vatikánu a promluvila k nim z pódia, na kterém byla umístěna socha Martina Luthera.

* * *

¹ Denzinger-Hünemann {DH} 3117, apoštolský list *Mirabilis illa constantia*, 4. března 1875.

² *Relatio* teologické komise týkající se č. 22 *Lumen gentium*, v *Acta Synodalia*, III/I, str. 247.

³ Tento oddíl obsahuje vlastní *Correctio*, k němuž se signatáři svým podpisem především a přímo přihlašují.

4 <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/pubblico/2016/04/08/160408a.html>

5 http://en.radiovaticana.va/news/2016/09/12/pope_endorses_argentine_bishops_document_on_amoris_laetitia/1257635

6 <https://www.ncronline.org/news/vatican/new-cardinal-farrell-amoris-laetitia-holy-spirit-speaking>

7 Těmito slovy, činy a opomenutími a také výše uvedenými oddíly dokumentu *Amoris Laetitia* Vaše Svatost přímo či nepřímo potvrzovala a prostřednictvím veřejného úřadu i soukromého jednáním šířila, aniž bychom měli v úmyslu posuzovat, do jaké míry vědomě, následující mylné a heretické myšlenky:

1.). „Ospravedlněná osoba nemá sílu s Boží milostí dostat objektivním požadavkům Božího zákona, jako by některé z Božích přikázání bylo pro ospravedlněné nemožné dodržovat; nebo ve smyslu že Boží milost, když v někom způsobí ospravedlnění, nepůsobí vždy nebo ze své povahy obrácení ze všech závažných hříchů, nebo nedostačuje k obrácení ze všech závažných hříchů.“

2.). „Křesťané, kteří se občansky rozvedli s manželem či manželkou, s nímž jsou platně oddáni, a za života manžela či manželky uzavřeli občanský sňatek s někým jiným, žijí s občanským partnerem *more uxorio* a kteří s plným vědomím povahy svého jednání a s plným souhlasem vůle s tímto jednáním z vlastního rozhodnutí zůstávají v tomto stavu, nemusí být ve stavu smrtelného hříchu a mohou získat milost posvěcující a růst v lásce k bližnímu.“

3.). „Věřící křesťan si může být plně vědom Božího zákona a dobrovolně se rozhodnout ho v závažné věci porušit, aniž by ho toto jednání uvedlo do stavu smrtelného hříchu.“

4.). „Když někdo dodržuje nějaký Bohem stanovený zákaz, může tímto jednáním hřešit proti Bohu.“

5.). „Svědomy může pravdivě a právem usoudit, že sexuální styky mezi osobami, které spolu uzavřely občanský sňatek, ačkoli jeden z nich (případně oba) je svátostně oddán s jinou osobou, mohou v některých případech být mravně správné nebo vyžadované, či dokonce přikázané Bohem.“

6.). „Mravní principy a mravní pravdy obsažené v Božím zjevení a v přirozeném zákoně nezahrnují negativní zákazy, které absolutně zakazují určité druhy jednání kvůli tomu, že tyto druhy jednání jsou vždy závažně špatné na základě svého předmětu.“

7.). „Náš Pán Ježíš Kristus žádá, aby Církev opustila svou trvalou disciplínu odmítání Eucharistie rozvedeným a znovu sezdaným a odmítání rozhrěšení rozvedeným a znovu sezdaným, kteří nad svým životním stavem nevyjadřují lítost a pevný úmysl ho napravit.“

8 Zde jsou k těmto sedmi myšlenkám odkazy, které byly zahrnuty v dopise kardinálům a patriarchům:

1. Tridentský koncil, 6. zasedání, kánon 18: „Kdo by prohlásil, že Boží přikázání není ani člověk ospravedlněný a pod milostí postavený schopen plnit, ten necht' je vyobcován.“ (DH 1568).

Viz také: Gn 4:7; Dt 30:11-19; Kaz 15: 11–22; Mk 8:38; Lk 9:26; Žd 10:26-29; 1J 5:17; Zosimus, 15. (nebo 16.) synoda v Kartágu, kánon 3 o milosti, DH 225; Felix III., 2. oranžská synoda, DH 397; Tridentský koncil, 5. zasedání, kánon 5; 6. zasedání, kánony 18–20, 22, 27 a 29; Pius V., bula *Ex omnibus afflictionibus*, o bludech Michaela du Bay, 54, DH 1954; Inocenc X., konstituce *Cum occasione*, o bludech Cornelia Jansena, 1, DH 2001; Klement XI., konstituce *Unigenitus*, o bludech Pasquiera Quesnela, 71, DH 2471; Jan Pavel II., Apoštolská exhortace *Reconciliatio et poenitentia* 17: AAS 77 (1985): 222; *Veritatis splendor* 65–70: AAS 85 (1993): 1185-89, DH 4964–67.

2. Mk 10:11–12: „Řekl jim: „Kdo se rozvede se svou ženou a ožení se s jinou, dopouští se vůči ní cizoložství. Rozvede-li se žena se svým mužem a vdá se za jiného, dopouští se cizoložství.““

Viz také: Ex 20:14; Mt 5:32, 19:9; Lk 16:18; 1K 7: 10-11; Žd 10:26-29; Tridentský koncil, 6. zasedání, kánony 19–21, 27, DH 1569–71, 1577; 24. zasedání, kánon 5 a 7, DH 1805, 1807; Inocenc XI., odsouzené myšlenky

„laxistů“, 62–63, DH 2162–63; Alexandr VIII., dekret Svatého oficia o „filosofickém hříchu“, DH 2291; Jan Pavel II., *Veritatis splendor*, 65–70: AAS 85 (1993): 1185–89 (DH 4964–67).

3. Tridentský koncil, 6. zasedání, kánon 20: „Kdo by prohlásil, že člověk ospravedlněný a jakkoli dokonalý není vázán k zachování Božích a církevních příkázání, nýbrž jenom k víře, jako by evangelium bylo pouhým a absolutním příslibem života věčného bez podmínky zachování příkázání, ten necht' je vyobcován.“ (DH 1570).

Viz také: Mk 8:38; Lk 9:26; Žd 10:26–29; 1J 5:17; Tridentský koncil, 6. zasedání, kánony 19 a 27; Klement XI., konstituce *Unigenitus*, o bludech Pasquiera Quesnela, 71, DH 2471; Jan Pavel II., apoštolská exhortace *Reconciliatio et paenitentia* 17: AAS 77 (1985): 222; *Veritatis splendor*, 65–70: AAS 85 (1993): 1185–89, DH 4964–67.

4. Ž 19:8: „Hospodinův zákon je dokonalý, udržuje při životě.“

Viz také: Kaz 15:21; Tridentský koncil, 6. zasedání, kánon 20; Klement XI., konstituce *Unigenitus*, o bludech Pasquiera Quesnela, 71, DH 2471; Lev XIII., *Libertas praestantissimum*, ASS 20 (1887–88): 598 (DH 3248); Jan Pavel II., *Veritatis splendor*, 40: AAS 85 (1993): 1165 (DH 4953).

5. Tridentský koncil, 6. zasedání, kánon 21: „Kdo by prohlásil, že Kristus Ježíš byl dán od Boha lidem jako vykupitel, v nějž mají věřit, ne však také jako zákonodárce, jež mají poslouchat, ten necht' je vyobcován.“, DH 1571.

Tridentský koncil, 24. zasedání, kánon 2: „Kdo by prohlásil, že křesťanům je dovoleno mít více žen a že to žádný Boží zákon nezapovídá, ten necht' je vyobcován.“, DH 1802.

Tridentský koncil, 24. zasedání, kánon 5: „Kdo by prohlásil, že manželské pouto může být zrušeno kvůli bludu nebo hříšnému spolužití nebo zlovolné nepřítomnosti manžela, ten necht' je vyobcován.“, DH 1805.

Tridentský koncil, 24. zasedání, kánon 7: „Kdo by prohlásil, že církev chybuje, když učila a učí, že podle evangelní a apoštolské nauky kvůli cizoložství druhého manžela nemůže být zrušen manželský svazek, a že žádný z manželů, ani ten nevinný, který nezavdal podnět k cizoložství, nemůže za života druhého manžela uzavřít nové manželství, a že cizoloží jak ten, kdo se po propuštění cizoložnice ožení s jinou ženou, tak i ta, která se po propuštění cizoložníka vdá za jiného muže, ten necht' je vyobcován.“, DH 1807.

Viz také: Ž 5:5; Ž 18:8–9; Kaz 15:21; Žd 10:26–29; Jk 1:13; 1J 3:7; Inocenc XI., *odsouzené myšlenky „laxistů“*, 62–63, DH 2162–63; Klement XI., konstituce *Unigenitus*, o bludech Pasquiera Quesnela, 71, DH 2471; Lev XIII., encyklika *Libertas praestantissimum*, ASS 20 (1887–88): 598, DH 3248; Pius XII., *dekret Svatého oficia o situační etice*, DH 3918; 2. vatikánský koncil, pastorální konstituce *Gaudium et spes*, 16; Jan Pavel II., *Veritatis splendor*, 54: AAS 85 (1993): 1177; *Katechismus katolické církve*, 1786–87.

6. Jan Pavel II., *Veritatis splendor* 115: „Každý z nás ví, jak důležité je učení, jež tvoří jádro nauky této encykliky. Na toto učení se dnes s autoritou odvolává Petrův nástupce. Každý z nás si též může uvědomit, jak závažné věci jsou tu v sázce, nejen pro jednotlivce, nýbrž i pro celou společnost. Znovu se tu potvrzuje všeobecnost a neměnnost morálních příkázání, zvláště těch, která vždy a bez výjimky zakazují vnitřně špatné skutky.“, DH 4971.

Viz také: Ř 3:8; 1K 6: 9–10; Ga 5: 19–21; Zj 22:15; 4. lateránský koncil, kap. 22, DH 815; Kostnický koncil, bula *Inter cunctas*, 14, DH 1254; Pavel VI., *Humanae vitae*, 14: AAS 60 (1968) 490–91; Jan Pavel II., *Veritatis splendor*, 83: AAS 85 (1993): 1199, DH 4970.

7. 1K 11:27: „Kdo by tedy jedl chléb nebo pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně.“

Familiaris consortio, 84: „Svátost smíření, která otevírá cestu k svátosti eucharistie, může být udělena jen těm, kdo litují, že porušili znamení smlouvy s Kristem a věrnosti k němu, a jsou upřímně ochotni žít tak, že to už nebude v rozporu s nerozlučitelností manželství. Konkrétně to znamená, že nemohou-li se muž a žena z vážných důvodů – například kvůli výchově dětí – rozejít, jak by byli povinni, „zavážou se, že budou žít v úplné zdrženlivosti, totiž že se zdrží úkonů, které jsou vyhrazeny manželům“.“

2. lateránský koncil, kánon 20, DH 717: „Protože jedna věc nápadně působí ve svaté Církvi velký nepokoj, totiž falešné pokání, varujeme své bratry v episkopátu a kněze, aby nedovolili, aby se duše laiků nechávaly oklamat nebo stáhnout do pekla falešným pokáním. Pokání je jistě falešné, když se přehlíží mnoho hříchů a pokání se činí pouze pro jeden z nich nebo když se činí pro jeden hřích takovým způsobem, že se kající nezřídá jiného.“

Viz také: Mt 7:6; Mt 22: 11–13; 1 K 11:28–30; Žd 13:8; Tridentský koncil, 14. zasedání, *Dekret o pokání*, hlava 4; Tridentský koncil, 13. zasedání, *Dekret o nejsvětější svátosti eucharistie*, DH 1646–47; Inocenc XI., *odsouzené myšlenky „laxistů“*, 60–63, DH 2160–63; Jan Pavel II., *Katechismus katolické církve*, 1385, 1451, 1490

⁹ Klement VI., *Super quibusdam*, arménským katolíkům, otázka 14, DH 1065: „Tážeme se, zda jste uvěřili a věříte, že Nový a Starý zákon, ve všech knihách, které nám autorita římské církve předala, obsahují ve všem nepochybnou pravdu.“

2. vatikánský koncil, *Dei verbum* 18–19: „Vždyť to, co apoštolové z Kristova příkazu kázali, předali nám později z vnuknutí Ducha svatého oni sami a apoštolští muži písemně jako základ víry, totiž evangelium ve čtveré podobě: podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana. Svatá matka církev pevně a vytrvale pokládala a pokládá za jisté, že čtyři zmíněná evangelia, jejichž historičnost bez váhání potvrzuje, věrně podávají to, co Boží Syn Ježíš v době svého života mezi lidmi pro jejich věčnou spásu skutečně konal a učil až do dne, kdy vstoupil na nebe.“

Viz také: Lk 1:1–4; J 19:35; 2 Pt 1:16; Pius IX., *Syllabus*, 7; Lev XIII., *Providentissimus Deus*, ASS 26 (1893–94): 276–77; Pius X., *Lamentabili sane*, 13–17; *Praeantia scripturae*, ASS 40 (1907): 724 a dál.

¹⁰J 5:10: „kdo věří v Božího Syna, má o tom svědectví sám v sobě. Kdo Bohu nevěří, dělá z něho lháře, protože nevěří svědectví, které Bůh vydává o svém Synu.“

Chalkedonský koncil, *Definice*, DH 301: „My pak, následující svatých Otců všichni jednomyslně učíme lidi, aby vyznávali jednoho a téhož Syna, našeho Pána Ježíše Krista, jak dokonalého v božství, tak dokonalého v lidství, skutečně Boha a skutečně člověka, (který má) rozumovou duši a tělo, soupodstatného s Otcem co do božství a soupodstatného s námi co do lidství“

2. vatikánský koncil, *Dei verbum* 4: „Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh ústy proroků, až pak „v této poslední době k nám promluvil skrze svého Syna“. Poslal totiž svého Syna, věčné Slovo osvěčující všechny lidi, aby přebývalo mezi lidmi a zvěstovalo jim Boží tajemství. Ježíš Kristus, vtělené Slovo, „člověk k lidem“ poslaný, „mluví slova Boží“.“

Viz také: Mt 7:29; Mt 11:25–27; Mk 1:22; L 4:32; J 1:1–14; Pius X., *Lamentabili sane*, 27.

¹¹1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hl. 3: „O této pak víře, jež spasení lidského jest počátkem, Církev katolická vyznává, že jest ctnost nadpřirozená, již z vnuknutí a přispění milostí Boží věříme, že co Bůh zjevil, jest pravda“

Pius X., *Lamentabili sane*, 22 (odsouzená myšlenka): „Dogmata, jež církev vystavuje na odív jako zjevená, nejsou pravdami spadlými z nebe.“

Viz také: 1Te 2:13; Pius X., *Lamentabili sane*, 23–26; *Pascendi dominici gregis*, ASS 40 (1907): 611; Pavel VI., prohlášení *Mysterium Ecclesiae* o Kongregaci pro nauku víry, DH 4538.

¹²J 3:11: „ Amen, amen, pravím ti: Mluvíme o tom, co známe, svědčíme o tom, co jsme viděli, ale vy naše svědectví nepřijímáte.“

J 14:6: „Já jsem cesta, pravda a život.“

¹J 5:9–10: „Když přijímáme svědectví lidské, tím větší (platnost) má svědectví Boží. To je totiž svědectví Boží, které Bůh vydal o svém Synu: kdo věří v Božího Syna, má o tom svědectví sám v sobě. Kdo Bohu nevěří, dělá z něho lháře, protože nevěří svědectví, které Bůh vydává o svém Synu.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hl. 3., kánon 2: „Kdo by řekl, že božská víra od přirozeného vědění o Bohu a věcech mravních se neliší, a proto že k víře božské se nepožaduje, aby ve pravdu zjevenou pro autoritu Boha zjevovatele se věřilo, proklet buď.“

Pius X., *Lamentabili sane*, 26 (odsouzené myšlenky): „Dogmata víry mají být držena pouze podle svého praktického smyslu, jinak řečeno jako předpisové normy chování a nikoli jako normy věření.“

Pius X., *Přísaha proti modernismu*, DH 3542: „Za páté neochvějně věřím a upřímně vyznávám, že víra není slepým náboženským citem, vyvěrajícím z hlubokého povědomí pod tlakem citu srdce a sklonu mravně utvářené vůle, nýbrž je skutečným rozumovým přisvědčením pravdě, přijaté zevně slyšením slova Božího, jímž pro autoritu nejvyšší pravdomluvného a věrného Boha uznáváme za pravdivé, co bylo od něho, Boha osobního, našeho Stvořitele a Pána, řečeno, dosvědčeno a zjeveno.“

Viz také: J 8:46, 10:16; Ř 11:33; Žd 3:7, 5:12; Pius IX., *Qui pluribus*, Acta (Řím, 1854) 1/1, 6–13;

Syllabus, 4–5; Pius X., *Lamentabili sane*, 20; *Pascendi dominici gregis*, ASS 40 (1907): 604 a dál; Jan Pavel II., deklarace *Dominus Iesus* O jedinečnosti a spásonosné univerzalitě Ježíše Krista a církve, 7.

¹³Nu 23:19: „Bůh není člověk, aby lhal.“

Pius IX., *Qui pluribus*, DH 2778: „Kdo neví nebo může nevědět, že hovořícímu Bohu je nutné plně věřit a že samotnému rozumu není nic přiměřenějšího než podvolit se a pevně přilnout k tomu, co shledal jako zjevené Bohem, který nemůže klamat ani být klamán?“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 3.: „O této pak víře, jež spasení lidského jest počátkem, Církev katolická vyznává, že jest ctnost nadpřirozená, jíž z vnuknutí a přispění milostí Boží věříme, že co Bůh zjevil, jest pravda, nikoli pro vnitřní pravdivost věcí, přirozeným světlem rozumu prohlédnutou, ale pro autoritu samého Boha zjevovatele, jenž ani klamati ani oklamán býti nemůže.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 3., kánon 6: „Kdo by řekl, že stejný jest stav věřících a těch, kteří k víře jedině pravé ještě nepřšli, a že tedy mohou míti katolíci oprávněný důvod, aby s vírou, kterou pod učitelstvím Církev již byli přijali, přestali souhlasiti a o ní pochybovali, dokud by nenabyli vědeckého důkazu o věrohodnosti a pravdě své víry, proklet buď.“

2. vatikánský koncil, *Lumen gentium*, 12: „Celek věřících, kteří mají pomazání od Svatého (srov. 1J 2,20 a 27), se nemůže mýlit ve víře.“

Pavel VI., prohlášení *Mysterium Ecclesiae* o Kongregaci pro nauku víry, DH 4538: „Všem dogmatům, protože jsou nadpřirozeně zjevena, je nutné věřit stejnou nadpřirozenou vírou.“

Viz také: Zj 3:14; Inocenc XI., odsouzené myšlenky „laxistů“, 20–21, DH 2120–21; Pius IX.,

Syllabus, 15–18; Pius X., *Lamentabili sane*, 25.

¹⁴Mk 16:20: „Učedníci pak vyšli a všude kázali. Pán působil s nimi a potvrzoval jejich slova znameními, která je provázel.“

2Ko 3:5: „ne že bychom sami sobě mohli něco přičítat, jako (by to pocházelo) od nás, ale když na něco stačíme, je to od Boha.“

1Pt 3:15: „Mějte v srdci posvátnou úctu ke Kristu jako k Pánu a buďte stále připraveni obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje.“

Tt 3:10–11: „Sektáře jednou nebo dvakrát důrazně napomeň, (ale pak už s ním) přeruš styky: Víš přece, že takový člověk je zkažený a sám se odsuzuje.“

Zj 22:19: „A kdo by ze slov této prorocké knihy něco ubral, tomu ubere Bůh podíl na stromě života a na svatém městě, o kterých se píše v této knize.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 3.: „Aby však přece víry naší podřízenost s rozumem se srovnávala, chtěl Bůh, aby s vnitřními nápomocmi Ducha Svatého vnější důkazy byly spojeny, činy totiž Boží, a to zejména zázraky a proroctví, které všemohoucnost a nekonečné vědění Boží skvěle dávajíce na jevo, božského zjevení znameními jsou velejistými a každému k pochopení přiměřenými. Proto pak Mojžíš a Proroci, tak zvláště sám Christus Pán mnoho a to nejzjevnějších zázrakův a proroctví podali [...] Abychom však povinnosti pravé víry se držeti a v ní stále setrvati mohli dostati, Bůh skrze Syna svého jednorozeného založil Církev, a svého založení opatrné známky jí vtiskl, aby ji strážkyní a učitelkou slova zjeveného všichni mohli poznati. Na jedinou totiž katolickou Církev vztahují se všechna ona tak četná a zázračná znamení, jež Bůh způsobil, aby víře křesťanské dodal zřejmé věrohodnosti.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 3.: „Ale třebaš svolení k víře nikterak není slepým hnutím ducha, nikdo přece nemůže dáti kázání evangelickému souhlasu, jakého ke spáse třeba, bez osvětlení a vnuknutí Ducha Svatého, jenž svolení k pravdě a uvěření v ní každému zlahodňuje. Pročež víra sama sebou, třebaš skrze lásku nepůsobí, jest darem Božím, a úkon její směřuje ke spáse.“

Viz také: 2. oranžský koncil, kán. 7; Inocenc XI., odsouzené myšlenky „laxistů“, 20–21; Řehoř XVI. teze šířené Louišem-Eugènem Bautáinem, 6, DH 2756; Pius IX., *Syllabus*, 15–18; Pius X.,

Pascendi dominici gregis, ASS 40 (1907): 596–97; *Přísaha proti modernismu*, DH 3539; Pius XII.,

Humani generis, AAS 42 (1950): 571.

¹⁵2. vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 15: „Protože má člověk podíl na světle božské mysli, správně soudí, že svým rozumem převyšuje vesmír věcí. [...] jeho inteligence není omezena pouze na smyslové jevy, nýbrž je schopna s opravdovou jistotou postihnout rozumové jádro skutečnosti“

Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 27: „Sama o sobě se každá pravda i částečná, je-li to autentická pravda, prezentuje jako obecná a absolutní. Co je pravdivé, musí být pravdivé pro všechny a vždycky.“

Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 82: „Proto platí druhý požadavek: prokázat schopnost člověka dospět k *poznání pravdy*; tedy poznání, jež postihuje objektivní pravdu, *adaequatio rei et intellectus*, jak ji nazývali učitelé scholastické filozofie.“

Viz také: Pius XII., *Humani generis*, AAS 42 (1950): 562–63, 571–72, 574–75; Jan XXIII., *Ad Petri cathedram*, AAS 1959 (51): 501–2; Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 4–10, 12–14, 49, 54, 83–85, 95–98.

¹⁶1Ko 2:9–10: „Ale - jak stojí v Písmu - (my zvěstujeme) to, 'co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslí, co všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují. Nám to Bůh zjevil skrze svého Ducha.“
¹1Ko 2:12–13: „My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který vychází z Boha. Tak můžeme poznat, co všechno nám Bůh dal darem. O tom také mluvíme“

Pius XII., *Humani generis*, DH 3882–83: „Ti opovázlivější proto také tvrdí, že by se to mělo a mohlo udělat, protože pravdy tajemství víry nikdy nemůžeme vystihnout zcela přiměřenými pojmy, ale pouze „přibližnými“, jak říkají, a ty jsou prý stále proměnlivé, a třebaže pravdu trochu vystihují, zároveň ji i nutně deformují. A proto nepovažují za absurdní, ale za zcela nutné, aby teologie díky různým filosofím, kterých v průběhu let užívala jako svých nástrojů, nahradila staré pojmy novými, aby se tak nejen novými způsoby, ale i trochu protichůdnými pojmy, jež by však, jak říkají, byly stejného významu, předávala lidstvu táž božská pravda. [...] Z toho, co jsme řekli, je zřejmé, že toto úsilí nejenže vede k dogmatickému relativismu, ale už ho i skutečně obsahuje.“

Pavel VI., prohlášení *Mysterium Ecclesiae* o Kongregaci pro nauku víry, 5, DH 4540:

„Co se týče smyslu dogmatických formulací, zůstává v církvi vždy pravdivý a stálý i v případech, že je jasněji vyjádřen a plněji pochopen. Věřící se proto musí vyvarovat postoje, že dogmatické formulace nebo některá jejich kategorie nemohou konečným způsobem vyjadřovat pravdu, nýbrž jen nabízet její změnitelná přiblížení, která ji do určité míry zkreslují nebo mění; a za druhé, že tyto formulace vyjadřují pravdu pouze neurčitým způsobem a že je nutné tuto pravdu nadále hledat dalšími takovými přiblíženími.“

Viz také: Pius X., *Lamentabili sane*, 4.

¹⁷1Te 2:13 „Proto i my děkujeme Bohu neustále, že jste od nás přijali slovo Boží zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, jímž skutečně jest.“

¹1Tm 3:16: „Všechno, co je v nich napsáno, je vdechnuto Bohem a hodí se k poučování.“

² Pt 1:20–21: „Buďte si však především vědomi toho, že žádné proroctví v Písmu není ponecháno soukromému výkladu. Neboť proroctví nebylo nikdy proneseno z lidské vůle, ale lidé oznamovali Boží (výroky) proto, že je k tomu přiměl Duch svatý.“

Pius XII., *Divino afflante Spiritu* AAS 35 (1943): 299–300: „Je naprosto nesprávné a zakázané „zužovat inspiraci jen na určité pasáže Písma svatého nebo připustit, že svatopisec chyboval“, protože božská inspirace „je nejen podstatně neslučitelná s omylem, ale tak zcela a nezbytně ho vylučuje a odmítá, jak nemožné je, aby sám Bůh, nejvyšší Pravda, vyslovil něco nepravdivého. Toto je odvěká a trvalá víra církve.“ Toto učení, které náš předchůdce Lev XIII. v takovou vážností předložil, také my naší autoritou vyhlášíme.“

2. vatikánský koncil, *Dei verbum*, 11: „Co bylo Bohem zjeveno a je v Písmě svatém obsaženo a vyjádřeno, bylo zaznamenáno z vnuknutí Ducha svatého. Svatá matka církev totiž považuje podle apoštolské víry všechny knihy jak Starého, tak Nového zákona se všemi jejich částmi za posvátné a kanonické, protože jejich původcem je Bůh, neboť byly sepsány z vnuknutí Ducha svatého, a jako takové byly církvi předány. K sepsání posvátných knih si však Bůh vybral lidi a použil jich s jejich schopnostmi a silami, působil v nich a skrze ně, aby jako praví autoři zapsali všechno to a pouze to, co on chtěl.“

Viz také: J 10:16, 35; Žd 3:7, 5:12; Lev XIII., *Providentissimus Deus*, DH 3291–92; Pius X., *Lamentabili sane*, 9–11; *Pascendi dominici gregis*, ASS 40 (1907): 612–13; Benedict XV., *Spiritus Paraclitus*, AAS 12 (1920), 393; Pius XII., *Humani generis*, DH 3887.

¹⁸1Te 2:13 „Proto i my děkujeme Bohu neustále, že jste od nás přijali slovo Boží zvěsti ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží, jímž skutečně jest.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 3.: „O této pak víře, jež spasení lidského jest počátkem, Církev katolická vyznává, že jest ctnost nadpřirozená, jíž z vnuknutí a přispění milostí Boží věříme, že co Bůh zjevil, jest pravda, nikoli pro vnitřní pravdivost věcí, přirozeným světlem rozumu prohlédnutou, ale pro autoritu samého Boha zjevovatele, jenž ani klamati ani oklamán býti nemůže. [...] Dlužno tedy vírou božskou a katolickou věřiti všemu, co v slově Božím psaném i ústně podaném jest obsaženo, a co od Církve buď slavnostním rozsudkem nebo řádným a všeobecným úřadem učitelským jakožto pravda Bohem zjevená k víře se předkládá.“

Viz také: J 10:16; Žd 3:7, 5:12; Pius XII., *Mystici corporis Christi*, AAS 35 (1943): 216.

¹⁹Pius XII., *Humani generis*, DH 3883: je i jasné, že se Církev nemůže vázat na jakýkoli filosofický systém, existující jen krátkodobě. Avšak termíny zavedené společným souhlasem katolických teologů během dlouhých staletí k pochopení nějakého dogmatu jistě nemohou být postaveny na nějakém nestálém základu. Opírají se totiž o principy a pojmy vyvozené z pravého poznání stvořených věcí, při kterém jako hvězda osvětlovala lidskou mysl skrze Církev pravda Bohem zjevená. Není proto divu, že některé tyto pojmy byly od ekumenických koncilů nejen přijaty, ale ustanoveny tak, že není dovoleno se od nich odklonit.“

Pavel VI., prohlášení *Mysterium Ecclesiae* o Kongregaci pro nauku víry, 5, DH 4540: „Co se týče smyslu dogmatických formulací, zůstává v církvi vždy pravdivý a stálý i v případech, že je jasněji vyjádřen a plněji pochopen. Věřící se proto musí vyvarovat postoje, že dogmatické formulace nebo některá jejich kategorie nemohou konečným způsobem vyjadřovat pravdu, nýbrž jen nabízet její změnitelná přiblížení, která ji do určité míry zkrslují nebo mění; a za druhé, že tyto formulace vyjadřují pravdu pouze neurčitým způsobem a že je nutné tuto pravdu nadále hledat dalšími takovými přiblíženími.“

Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 87: „Naproti tomu je třeba vzít v úvahu, že ve formulaci - i když je jistým způsobem vázaná na dobu a kulturu - jsme přes prostorovou a časovou vzdálenost v každém případě schopni poznat pravdu v ní vyjádřenou nebo omyl a také je jako takové zhodnotit.“

Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 95: „Boží slovo není určeno jen pro jeden národ a jen pro určitou epochu. Podobně i dogmatické výroky, i když jejich formulace někdy odrážejí vliv kultury doby, v níž byly vysloveny, vyjadřují stálou a definitivní pravdu.“

Jan Pavel II., deklarace *Dominus Iesus* O jedinečnosti a spásonosné univerzalitě Ježíše Krista a církve, 6: „Pravda o Bohu není zrušena nebo zmenšena, tím že je vyjádřena lidským jazykem. Naopak zůstává jedinečná, plná a dovršená, protože ten, kdo mluví a jedná, je vtělený Boží Syn.“

Viz také: J 10:35; 2 Tm 3:16; 2 Pt 1:20–21; Zj 22:18–19; Lev XIII., *Providentissimus Deus*, DH 3288; Pius X., *Lamentabili sane*, 4; Jan Pavel II., *Fides et Ratio*, 84.

²⁰Ga 1:9: „Co jsem řekl, opakuji ještě jednou: Hlásá-li vám kdo evangelium odchylné od toho, které jste přijali, buď proklet.“

1. vatikánský koncil, *Dei Filius*, hlava 4., kánon 3: „Kdo by řekl, že jest možno dogmatům Církvi předloženým dáti někdy na základě pokroku vědy jiný smysl než ten, který mínila a míní Církev, proklet buď.“

Pius X., *Přísaha proti modernismu*, DH 3541: „upřímně přijímám učení víry, jak se nám dochovalo vždy v tomtéž smyslu a v tomtéž významu od apoštolů skrze pravověrné církevní Otce, a proto zcela zavrhuji bludnou smyšlenku o vývoji dogmat, jako by dogmata během času měnila smysl a význam a jako by nynější dogmata byla odlišná od těch, kterých se svatá Církev katolická přidržovala dříve, a rovněž zavrhuji každý omyl, na jehož základě je božský poklad víry, jenž byl odevzdán svaté Církvi katolické, Snoubence Kristově, a jenž má být od ní věrně strážěn, nahrazován filozofickými nálezy nebo vůbec výtvořeny lidského vědomí, které se prý postupně formovalo lidským úsilím a které se prý má do budoucna v neustálém pokroku nadále zdokonalovat.“

Viz také: 1 Tm 6: 20; 2 Tm 1:13–14; Žd 13:7–9; Žd 3; Pius IX., *Ineffabilis Deus*, DH 2802; Pius X., *Lamentabili sane*, 21, 54, 50, 60, 62; *Pascendi dominici gregis*, ASS 40 (1907): 616 a dál; Pius XII., *Humani generis*, DH 3886; Pavel VI., prohlášení *Mysterium Ecclesiae* o Kongregaci pro nauku víry, DH 4540.

²¹1. vatikánský koncil, *Pastor aeternus*, hlava 4.: „Nebylť nástupcům Petrovým Duch Svätý slíben, aby snad novou nauku, kterou by jim zjevoval, vyhlašovali, nýbrž aby s jeho přispěním zjevení Apoštoly postoupené jako sklad víry svatě strážili a věrně vykládali. [...] Tento tedy poklad nehynoucí pravdy a víry Petrovi a jeho na tomto stolci nástupcům byl Bohem udělen, aby vznešený úřad svůj ke spáse všech konal, aby veškero stádo Christovo jimi od jedovaté potrawy bludu jsouc odvráceno, pící nebeské nauky bylo krmeno“

2. vatikánský koncil, *Dei verbum*, 10: „Avšak úkol autenticky vykládat Boží slovo psané nebo ústně předávané je svěřen pouze živému učitelskému úřadu církve, který vykonává svou pravomoc ve jménu Ježíše Krista. Tento učitelský úřad však není nad Božím slovem, ale slouží mu tak, že učí jen to, co bylo předáno, neboť z Božího příkazu a za pomoci Ducha svätého Boží slovo zbožně slyší, svědomitě stráží a věrně vykládá a z tohoto jediného pokladu víry čerpá všecko, co předkládá k věření jako zjevení od Boha.“

Viz také: Mt 16:23; Gratián, *Decretum*, 1. část, Distinkce 40, kap. 6; Inocenc III., 2. *kázání k nástupu do úřadu*, ML, 656; 4. *kázání k nástupu do úřadu*, ML 670; Pius IX., list německým biskupům *Mirabilis illa constantia*, DH 3117 (srov. DH 3114).

²²Srov. Jan Pavel II., 1983 *Kodex kanonického práva*, 751; *Kodex kánonů východních církví*, 1436.

²³Srov. Mk 16:16; J 3:18; J 20:23; Ř. 14:4; Ga 1:9; 1 Tm 1:18–20; Žd 3–6; Basilejský koncil, *Cantate Domino*, DH 1351; Tridentský koncil, 14. zasedání, kánon 9.

²⁴Srov. Mt 18:17; Tt 3:10–11; Pius X., *Lamentabili sane*, 7; Jan Pavel II., *Kodex kanonického práva*, 751, 1364; *Kodex kánonů východních církví*, 1436.

²⁵Signatáři nemají v úmyslu v této části v první řadě popsat myšlení Martina Luthera, o němž nemají všichni stejné odborné znalosti, ale spíše uvést určité mylné názory na manželství, ospravedlnění a zákon, o nichž se domnívají, že inspirovaly exhortaci *Amoris laetitia*.

²⁶<http://www.catholicnewsagency.com/news/full-text-pope-francis-inflight-press-conference-fromarmenia-45222/>

²⁷http://w2.vatican.va/content/francesco/en/homilies/2016/documents/papafrancesco_20161031_omelia-svezia-lund.pdf

²⁸http://en.radiovaticana.va/news/2014/09/04/pope_recognize_your_sins_and_be_transformed_by_christ/1105890;

http://en.radiovaticana.va/news/2014/09/18/pope_at_santa_marta_the_courage_to_admit_we_are_sinners/1106766

²⁹<http://www.news.va/en/news/the-pope-on-the-sixtieth-anniversary-of-communion>

³⁰<http://www.news.va/en/news/pope-francis-in-fatima-greetings-at-chapel-of-appa>